

ผลของโปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดบุรีรัมย์

นธกร วิโสรัมย์ พย.ม.(การพยาบาลแม่และเด็ก) *¹, กมลรัตน์ สมใจ ปร.ด (คอมพิวเตอร์ศึกษา)²,
ณิชาภัทร มณีพันธ์ ปร.ด.(การวัดและประเมินผลการศึกษา)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการพัฒนาทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากร เป็นนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ประจำปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิงจำนวน 57 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย โปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) และแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร แบบประเมินทักษะชีวิตได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเองและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และแบบประเมินพฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศ สถิติที่ใช้ ใช้สถิติพรรณนาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ทักษะชีวิต พฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ โดยใช้สถิติ Paired t-test ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร สูงกว่าก่อนการเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนนทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนการเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและคะแนนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ความเสี่ยงทางเพศเพิ่มขึ้น ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value .05)

คำสำคัญ: การเสริมสร้างทักษะชีวิต แรงสนับสนุนทางสังคม การป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น การให้สุขศึกษาแบบกลุ่ม การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

¹ภาควิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ภาควิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

*ผู้ประสานการตีพิมพ์เผยแพร่ Email nataporn.wr@bru.ac.th: 092-9153965

วันที่รับ 7 มีนาคม พ.ศ. 2564 วันที่แก้ไขเสร็จ 20 มีนาคม พ.ศ. 2564 วันที่ตอบรับ 27 มีนาคม พ.ศ. 2564

**The effects of health education group program with electronic media (Facebook)
on skill development for adolescent pregnancy prevention among grade 7
students at Buriram Province.**

Nataporn Wisoram (MCN)*¹, Kamolrat Somjai Ph.D. (Computer Education)²,
Nichapat Maneepan Ph.D. (Educational Measurement and Evaluation)³

Abstract

The purpose of this research was to investigate the effects of health education group program with electronic media (Facebook) on skill development for adolescent pregnancy prevention among female students in Grade 7 in Muang District of Buriram Province. Research participants comprised a total of 57 female students enrolled in Grade 7 of the academic year 2020 under supervision of the Secondary Educational Service Area Office 32 of Buriram Province. The sample was obtained using multistage sampling method. The research tools consisted of health education group program with electronic media (Facebook), a questionnaire examining knowledge and understanding of premature pregnancy prevention, life skills assessment form focusing on self-awareness, self-esteem and effective communication, and sexual risk behavior assessment form. Statics used were descriptive statics, including mean, standard deviation, and score comparison before and after an experiment of knowledge and understanding of adolescent pregnancy prevention, life skills, and pregnancy prevention behaviors using paired t-test. Findings revealed that the participants' scores in knowledge of adolescent pregnancy prevention were significantly higher than those before participating in the program whereas their scores in sexual risk prevention behaviors increased insignificantly (P-value of .05).

Keywords: Improvement of Life Skills, Social Support, Adolescent Pregnancy Prevention,
Group Health Education, Use of Electronic Media

¹Faculty of Nursing, Buriram Rajabhat University.

²Faculty of Science, Buriram Rajabhat University.

³Faculty of Nursing, Buriram Rajabhat University.

*Corresponding author Email nataporn.wr@bru.ac.th: 0929153965

Received 7 March 2021, Revised 20 March 2021, Accepted 27 March 2021

บทนำ

การตั้งครรภ์วัยรุ่นเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญ และมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเสี่ยงทางด้านการแพทย์ โภชนาการ สังคม และเศรษฐกิจ (Stang, Story, & Feldman, 2005) ทั้งนี้เนื่องจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นได้จากรายงานอัตราการเกิดมีชีพเฉลี่ยทั่วโลกของมารดาอายุ 15-19 ปี พ.ศ. 2549-2553 อยู่ที่ 48.9 ต่อประชากรหญิงกลุ่มอายุเดียวกัน 1,000 คน (World Health Organization [WHO], 2013) สถานการณ์ในประเทศไทยยังมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังมีมาก เห็นได้จากการรายงานของสำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2563 อัตราการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2550-2554 เท่ากับ ร้อยละ 1.9 2.3 2.6 3.0 และ 3.0 ตามลำดับ และมีอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2550-2554 เท่ากับ 13.4 13.0, 13.0, 13.0 และ 12.3 ตามลำดับ และร้อยละของพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยกับแฟนหรือคนรักของนักเรียนหญิง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2550-2554 เท่ากับ 25.0 25.7 23.0 30.0 และ 21.8 ตามลำดับ และนอกจากนี้ยังพบว่าในปี พ.ศ. 2550-2554 อัตราของมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เพิ่มมากขึ้น เป็นร้อยละ 0.38 0.38 0.42 0.44 และ 0.46 (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556) ศิริวรรณ ทุมเชื้อ(ศิริวรรณ, 2561)ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งหมด 779 คน ผลการวิจัย พบว่า ร้อยละ 19.5 เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว ร้อยละ 40.8 ที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี อายุต่ำที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 13ปี จะเห็นได้ว่าปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก็เป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วง จังหวัดบุรีรัมย์ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากอัตราการคลอดบุตรของมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2555 คิดเป็นร้อยละ 16.99 17.75 18.5 18.78 และ 20.32 ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2555 ก็พบว่าอัตราการตั้งครรภ์ของหญิงที่มีอายุ 15-19 ปี เมื่อเทียบกับประชากรหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2553 - 2555 มีอัตราเท่ากับ 50.63 52.25 และ 53.44 ตามลำดับ พบว่าตัวเลขสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานที่องค์การอนามัยโลก กำหนดไม่เกินร้อยละ 10 สถานการณ์ของจังหวัดบุรีรัมย์พบว่า ยังมีอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และหากแยกตามโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าอัตรา มารดาคลอดบุตรที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ของอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เท่ากับ 19.17 ต่อมารดาคลอดบุตร 1,000 คน (กลุ่มงานส่งเสริม สำนักสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์, 2563) สาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์วัยรุ่นได้แก่ความรู้ ทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ ทักษะคิดต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีความเสี่ยงทางเพศ (จินตนาและคณะ, 2547; กุสุมาและคณะ, 2554; มาลีวัลย์, 2557) นิธิพงศ์ ศรีเบญจมาศและคณะ ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ทักษะคิดต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความรู้ ค่านิยมทางเพศ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร คือการให้ความรู้ เพื่อส่งเสริมการเพิ่มทักษะชีวิต การสนับสนุนทางสังคมแก่วัยรุ่นการให้ความรู้เรื่องการตั้งครรภ์ผลกระทบและการป้องกันการตั้งครรภ์ ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้หลายคน ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อให้วัยรุ่นได้มีทักษะชีวิตที่เพิ่มขึ้น มีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสมมากขึ้น และมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลง ทำให้โอกาสของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรลง สุวรรณมา ต้วงมหาสอนและคณะ(2559) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาเชิงบวกต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถของตนเองและการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีทัศนคติเชิงบวกต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากกว่ากลุ่มควบคุมมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธและมีความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับการศึกษา พอเพ็ญ ไกรนรา และ

คณะ (2556) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ต่อความรู้และทัศนคติและความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นตอนต้น โดยลักษณะโปรแกรมเป็นการบรรยาย อภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ ในเรื่องผลเสียของการตั้งครรภ์และการทำแท้ง สถานการณ์เสี่ยงทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัย วิธีการคุมกำเนิด แหล่งข้อมูลสุขภาพ หลักการปฏิเสธ ผลการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้และทัศนคติ และมีความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์มากขึ้น กว่าก่อนการทดลองเบญจมาศ โอฬารรัตน์ มณี (2561) ศึกษาวิเคราะห์โปรแกรมเพศวิถีศึกษาสำหรับวัยรุ่นตอนต้นในประเทศไทย พบว่าลักษณะเป็นโปรแกรมที่ดำเนินงานในโรงเรียน จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม 1-8 ครั้ง ใช้กิจกรรมและสื่อที่หลากหลายโดยโปรแกรมมุ่งป้องกันการพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยเน้นกระบวนการพัฒนาทางความคิดและทักษะชีวิต การวัดผลลัพธ์เป็นการวัดด้านความรู้เพศวิถีศึกษา ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและพฤติกรรมป้องกันสถานการณ์เสี่ยง แต่ไม่มีการวัดสุขภาพทางเพศเช่นการชะลอการมีเพศสัมพันธ์หรือการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ ส่วนใหญ่วัดผลหลังสิ้นสุดการทดลองและไม่มีการติดตามผล รวมทั้งได้เสนอแนะให้มีการเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้นและเพิ่มการให้วัยรุ่นได้ศึกษาด้วยตนเองโดยใช้ social media และให้มีการวัดผลความรู้ที่จำเป็นต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศให้ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเอ็มวีกา แสงชาติ และรุจิรา ดวงสงค์ (2559) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีความคิดสร้างสรรค์การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ความตระหนักในตนเองและความเห็นอกเห็นใจในผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์และความเครียดความตั้งใจในการส่งเสริมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสูงกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.001) ซึ่งการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะช่วยในการพัฒนาความรู้และทักษะชีวิตได้เพิ่มขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำทักษะชีวิตและแรงสนับสนุนทางสังคมมาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดหลักในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้นักเรียนมีทักษะชีวิตสามารถนำไปใช้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และไม่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการพัฒนาทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดหลักของการพัฒนาทักษะชีวิตและทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม มาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดและทฤษฎีหลักในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้กับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 พัฒนาเป็นโปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ซึ่งจะส่งผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลดลงได้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันเพื่อให้อยู่รอดปลอดภัย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One-group pretest -posttest design)

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5,525 คน ในจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 66 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จำนวน 57 คน โดยมีการควบคุมความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ตัวอย่างมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนักโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G-power รุ่น 3,1,9.2 ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample size) ด้วยการคำนวณค่าขนาด อิทธิพล (Effect size) จากสูตร comparison between two proportions ของ Kirkwood (1988) วิธีการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power analysis) โดยอาศัยอำนาจการทดสอบ (Power) ที่ 0.90 ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ (Significant level) ที่ 0.05 และกำหนดค่าขนาดอิทธิพล(Effect size) ในระดับใหญ่ที่ 0.50 ได้ขนาดของตัวอย่างที่คำนวณ คือ 28 คนเพื่อป้องกันการสูญหายจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง อีก 10 คน

1. แบ่งประชากร ออกเป็นกลุ่มๆตามโรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาโดย มีขนาดโรงเรียน 4 กลุ่มได้แก่ ขนาดเล็ก จำนวน 23 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 27 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรงเรียนและขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 11 โรงเรียน (ระบบสารสนเทศ ส.พ.ม. 32, 2563)

2. จับสลาก มา 1 กลุ่มจากทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง

3. จับสลาก 1 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนหญิงจำนวน 57 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ โปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook)

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ พฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

เครื่องมือที่ใช้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง** ได้แก่โปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการพัฒนาทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ที่ประยุกต์มาจากโปรแกรมสุขศึกษา ในการพัฒนาทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของเอ็มวิกา แสงชาติ และรุจิรา ดวงสงค์ (2559) ซึ่งประกอบด้วย

สัปดาห์ที่ 1 โปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มประกอบด้วยกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการทางเพศ อารมณ์ทางเพศพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการตามธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและสร้างความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น

สัปดาห์ที่ 2 โปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และการสื่อสาร และสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหา สามารถปฏิเสธได้

สัปดาห์ที่ 3 โปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกทักษะด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา เมื่อเผชิญความขัดแย้งและสามารถปฏิเสธได้ โดยใช้สถานการณ์จำลอง

สัปดาห์ที่ 4, 6, 8, 10 ให้แรงสนับสนุนทางสังคมโดยการให้กำลังใจ กระตุ้นเตือน แนะนำและให้ข้อมูล ข่าวสาร ตอบคำถาม และให้คำปรึกษาผ่านกลุ่มปิดใน Facebook จากผู้วิจัยเพื่อส่งเสริมการใช้ทักษะชีวิตจากการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาในสัปดาห์ที่ 1-3

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** เป็น ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่1แบบประเมินข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลอายุ การพักอาศัยอยู่ รายได้ ที่มาของรายได้ บุคคลที่ให้คำปรึกษา เมื่อมีปัญหา

ส่วนที่2แบบประเมินความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรประกอบด้วย ความรู้เรื่องการคุมกำเนิด เป็นข้อคำถามเลือกตอบมี 2 ตัวเลือก คือ ใช่และไม่ใช่

ส่วนที่ 3. แบบประเมินทักษะชีวิตประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเองและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ แบบประมาณค่า 4 ระดับ

ส่วนที่ 4. แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ผ่านมา แบบประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่เคย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเชิญชวนนักเรียนเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นอธิบายโครงการวิจัยโปรแกรมสุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พร้อมเอกสารชี้แจง แก่ตัวอย่าง พร้อมกับสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐาน ก่อนดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ

2. ทดลองโปรแกรม โดยจัดกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรมหลัก ตามตารางโปรแกรมที่กำหนด

3. เก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดโปรแกรมฯ

จริยธรรมวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้าน คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และการรักษาความลับของข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดในแบบสอบถาม โดยครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย 2) วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถาม 4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ 5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปและวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ใช้สถิติพรรณนาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ทักษะชีวิต พฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์โดยใช้สถิติ Paired t-test

ผลการศึกษา/การวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.อายุ		
12 ปี	4	7.02
13 ปี	52	91.23
14 ปี	1	1.75
2.การพักอาศัยอยู่		
บิดา-มารดา	28	49.12
บิดาหรือมารดา	8	14.03

ปู่-ย่า/ตา-ยาย	21	36.84
3.ค่าใช้จ่ายต่อสัปดาห์		
100-300 บาท	44	77.19
301-500 บาท	11	19.30
501-1000	2	3.51
4.ที่มาของรายได้		
บิดา-มารดา	42	73.68
ผู้ปกครอง	14	24.56
ทำงานพิเศษ	1	1.75
5. ผู้ที่ให้คำปรึกษาเมื่อไม่สบายใจ		
บิดา มารดา	5	8.77
ผู้ปกครอง(ปู่ย่า/ตายาย/ญาติ)	1	1.75
พี่-น้อง	1	1.75
เพื่อนสนิท	50	91.23

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง12-14 ปี อายุ13 ปีมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 91.23 สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่ อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 49.12และปู่ย่า/ตายาย ร้อยละ 36.84 ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สัปดาห์ละ 100-300 บาท โดยได้มาจากบิดา มารดา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.68 บุคคลที่ให้คำปรึกษาเมื่อไม่สบายใจ คือเพื่อนสนิทมากที่สุด ร้อยละ 91.23รองลงมาคือ บิดามารดา ร้อยละ 8.77

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิดและผลกระทบของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การตระหนักรู้ในตนเองและความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ประเด็นการเปรียบเทียบ	คะแนนก่อนทดลอง (Pre-Test)		คะแนนหลังทดลอง (Post-Test)		t	P value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิด	8.70	1.76	12.09	1.49	-16.682	.000
ความรู้ในเรื่องผลกระทบของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร	6.05	1.54	7.56	0.62	-8.43	.000
การตระหนักรู้ในตนเองและความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	27.14	1.32	31.407	1.206	-13.110	.000
ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	6.14	0.718	8.21	0.619	-20.767	.000
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	1.978	1.08	1.67	2.15	2.016	.05

ผลการทดลองพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิด ผลกระทบของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การตระหนักรู้ในตนเอง การสื่อสาร มีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value .005)

อภิปรายผล

จากผลของโปรแกรมการให้สุขศึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (face-book) เพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยรุ่น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการทดลองดังนี้

1. ความรู้เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภในวัยรุ่น ได้แก่การคุมกำเนิดและผลกระทบของการตั้งครรภก่อนวัยอันควรภายหลังเข้าโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการอภิปรายในกลุ่มในชั้นเรียน การให้ความรู้ผ่านทางกลุ่ม face-book เป็นระยะๆ ทำให้เป็นช่องทางที่นักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา สะดวกต่อการใช้งาน และการสืบค้นหาคำตอบเมื่อมีปัญหาที่เกิดขึ้น หรือมีข้อสงสัยผลการศึกษาวิจัยในทุกระดับ การศึกษาได้รายงานให้เห็นถึงผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดการสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องไร้ขีดจำกัดในเรื่องเวลา และสถานที่ ในการที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจ สร้างแนวคิดเรื่องที่จะเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน (วราพร, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาของสาริศา จันทรอำพร และมณชฎ์ แก้วจินดา ที่ศึกษาภาวะการณปัจจุบัน กับการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเข้าถึงสื่อชนิดต่าง ๆ ได้แก่ โลกโซเชียล และยูทูบ ผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นส่วนใหญ่ เพื่อจุดประสงค์ในการพูดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสาร ซึ่งกันและกัน ร้อยละ 92.8 การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มโดยเน้นความจริง สามารถพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ดีขึ้นได้ และ นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาแบบกลุ่มโดยเน้นความจริงมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม (สาริศา และมณชฎ์, 2559)

2. **ทักษะชีวิต** ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองการควบคุมพฤติกรรมของตนเองเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ นั่นคือ ถ้าวัยรุ่นมีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้จะส่งผลต่อความเป็นตัวของตัวเอง และการรับรู้ในคุณค่าของตนเองที่ดีขึ้น มีความสามารถในการควบคุมตนเองในการป้องกันการตั้งครรภได้ดี รับรู้ตนเองว่าควรป้องกันการตั้งครรภอย่างไร ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเอ็มวิกา แสงชาติ และรุจิรา ดวงสงค์ (2559) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีความคิดสร้างสรรค์การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ความตระหนักในตนเองและความเห็นอกเห็นใจในผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์และความเครียดความตั้งใจในการส่งเสริมการป้องกันการตั้งครรภในวัยรุ่นสูงกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และอัญชลี ภูมิจันทิก (2554) ที่ศึกษาประสิทธิภาพผลโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์ใช้การสร้างเสริมทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความตระหนักรู้ในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม และการสื่อสาร สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การควบคุมพฤติกรรมของตนเองเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ นั่นคือ ถ้าวัยรุ่นมีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้จะส่งผลต่อความเป็นตัวของตัวเอง และการรับรู้ในคุณค่าของตนเองที่ดีขึ้น มีความสามารถในการควบคุมตนเองในการป้องกันการตั้งครรภได้ดี รับรู้ตนเองว่าควรป้องกันการตั้งครรภอย่างไรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. **พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ** นักเรียนมีคะแนนของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลงแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาระดับความเสี่ยงต่อพฤติกรรมทางเพศพบว่า มีระดับที่ต่ำ ตั้งแต่ก่อนการเข้าโปรแกรม และภายหลังเข้าโปรแกรมก็ไม่แตกต่างกันคืออยู่ในระดับต่ำอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 และอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีแหล่ง สถานบันเทิงที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้การเข้าถึงเป็นไปได้ยากขึ้น ซึ่งมีโอกาสในการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงที่ระบุในแบบสอบถามได้ค่อนข้างน้อย ดังกล่าวเมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อของแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากถิ่นที่อยู่เป็นอำเภอเล็กๆ ที่ห่างจากตัวเมืองค่อนข้างมากอาจทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางมาในขณะที่ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องการอยู่โดยลำพังกับแฟนสองต่อสอง นานๆครั้ง ร้อยละ 10.5 และเป็นประจำร้อยละ 3.5 และ การมีมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นบางครั้ง และนานๆครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.0 และ 31.16 ตามลำดับ และลดลงภายหลังการเข้าโปรแกรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ลดลง ทำให้ลดโอกาสการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร สอดคล้องกับการศึกษาของอัญชลี ภูมิจันทิก (2554) ที่ศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์ใช้การสร้างสรรค์ทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของนิธิพงศ์ ศรีเบญจมาศ และคณะ (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตจังหวัดพิษณุโลก พบว่าความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ว่าแรงสนับสนุนทางสังคมมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นอกจากนี้การให้ความรู้ คำแนะนำและการติดตามอย่างต่อเนื่องโดยผ่านทางสื่อ ทำให้นักเรียนมีที่ปรึกษาที่นักเรียนไว้วางใจและกล้าแสดงความคิดเห็นและปรึกษาการที่นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม การอภิปรายกลุ่มร่วมกันในชั้นเรียน และสื่อต่างๆ ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น ทราบถึงผลของการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ที่ทำให้มีโอกาสตั้งครรภ์ต่อไป ซึ่งความรู้ต่างๆนี้ทำให้นักเรียนตระหนักถึงว่าเมื่อมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ไม่เหมาะสมแล้วจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น เช่น ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การเสียการเรียน เขาก็จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรได้ (Lamm, Schmidt, & Trommsdorff, 1976)

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยนี้มีการติดตามในระยะเวลาที่สั้น ทำให้ไม่สามารถสรุปผลของการทดลองได้อย่างแท้จริงว่านักเรียนมีการตั้งครรภ์หรือไม่ และ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในระยะยาวเป็นอย่างไร โดยควรมีการติดตามกลุ่มตัวอย่างในระยะยาวขึ้นเช่น 1 ปี การศึกษาเพื่อติดตามผลของโปรแกรมสุขศึกษาที่ชัดเจน
2. ควรมีการสร้างกลุ่มให้คำปรึกษาด้านการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ที่มีนักจิตวิทยา พยาบาลหรือผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียน เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสาร สิ่งสนับสนุนทางสังคมและเป็นทางเลือกสำหรับนักเรียนที่ต้องการคำปรึกษานอกเหนือจากเพื่อนสนิท
3. ควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มที่มีความเสี่ยงทางเพศแบบเชิงลึก โดยใช้โปรแกรมในลักษณะเดียวกันและติดตามผลการศึกษาในระยะเวลานานมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณะผู้บริหาร คณาจารย์และนักเรียนโรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 32 จังหวัดบุรีรัมย์ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.(2556). *สภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย*. สืบค้นวันที่ 27 พฤษภาคม

2563. https://www.Msociety.go.th/more_new_sphpcid=73. <http://bit.ly/3otxqHY>

กุสุมา มีศิลป์.(2554). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ*

ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ.วิทยานิพนธ์สาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสร้างเสริม

สุขภาพ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- จินตนา พึ่งโพธิ์และคณะ.(2547). *ผลการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรต่อทัศนคติทางเพศในการรักษาวงศ์วานตัวของวัยรุ่นหญิงที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองและวัฒนธรรมในด้านความสัมพันธ์ทางเพศแตกต่างกัน*. สารานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เจตนิพิฐ สมมาตย์. (2550). *ประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่งอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*.วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสุศึกษาและส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พอเพ็ญ ไกรนราและคณะ. (2556). ผลของโปรแกรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมโดยแกนนำนักศึกษาพยาบาลต่อความรู้ทัศนคติและความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของวัยรุ่นตอนต้น. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา*,19(2), 20-30.
- นิธิพงศ์ ศรีเบญจมาศ และคณะ.(2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่3 (ฉบับที่2), 260-272.
- เบญจมาศ โอบารรัตน์มณี. (2561). *เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นตอนต้น : การทบทวนวรรณกรรม*. *วารสารสภาการพยาบาล*, 33(3),67-74.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ. (2557).ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของสตรีวัยรุ่น ตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่1 วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15 (1), 90-98.
- วราพร คำจับ.(2562). สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. 7 (2) กรกฎาคม-ธันวาคม 2562,143-159.
- ศิริวรรณ ทুমเชื้อ. (2558). พฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดสระบุรี. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 25 (1), 97-109.
- สาริสา จันทรอำพร และมณัญญ์ แก้วจินดา. (2559). ศึกษาภาวะการณปัจจุบัน กับการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในวัยรุ่น. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10 (1), 89-93.
- อัญชลี ภูมิจันทิก.(2554). ประสิทธิผลโปรแกรมสุศึกษาในการประยุกต์ใช้การสร้างเสริมทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในนักเรียนประถมศึกษาปีที่6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, *วารสารวิจัย มข.* (บศ.),11(4), 55-64.
- เอ็มวิกา แสงชาติ และรุจิรา ดวงสงค์. (2559). ผลของโปรแกรมสุศึกษาร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook)ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น*, 23(1), 96-104.
- Duangmahasorn, S., Srisuriyawet, R., Homsin P. (2015). Effect of positive Development Program on attitudes toward premarital sex, perceived self-efficacy and intention to refuse premarital among adolescents, *Journal of Nursing and Education*, 8(1), 85-89.
- Lamm, H., Schmidt, R.W., & Trommsdorff. (1976). *Sex and Social class as Determinants of Future Orientation in Adolescent*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34, 317-326

